Kasvu ja vaikuttaminen -osasto
Patrizio Lainà

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

E 33/2017 vp

Lausunto valtioneuvoston selvitykseen Euroopan komission keskustelupaperista "Globalisaation hallitseminen 2025"

Globalisaation edistäminen ja kaupan vapauttaminen ovat kannatettavia päämääriä, jos ne tehdään reilusti niin, että hyödyt jakaantuvat kaikille yhteiskuntaryhmille.

Työelämä- ja ympäristövaatimukset osaksi kauppasopimuksia

Vaikka valtioneuvoston selvityksessä pidetään tärkeänä globalisaation hyötyjen jakamista kaikille yhteiskuntaryhmille, selvityksessä ei nosteta esiin mahdollisuutta kytkeä työelämä- ja ympäristövaatimuksia osaksi kauppasopimuksia. Tämä olisi tehokas tie globalisaation hyötyjen jakamiseksi tasaisemmin, mutta se myös karsisi epätervettä kilpailua työntekijöiden ja ympäristön kustannuksella.

Nykyisinkin kauppasopimuksissa on työelämä- ja ympäristövaatimuksia, mutta ne eivät ole sanktioituja, jolloin niiden noudattaminen jää usein toissijaiseksi. Jatkossa työelämä- ja ympäristövaatimuksia pitäisi valvoa tehokkaammin ja niiden noudattamatta jättämisestä pitäisi tulla negatiivisia seuraamuksia.

Rakennemuutoksiin sopeuduttava sosiaalisen turvaverkon ja koulutuksen avulla

Globalisaatio aiheuttaa nopeita tuotannon rakennemuutoksia, mikä tarkoittaa vanhojen työpaikkojen häviämistä, mutta myös uusien, erilaisten työpaikkojen syntymistä. Rakennemuutoksiin sopeutumiseksi yhteiskunnan on tarjottava sosiaalinen turvaverkko ja kattavat mahdollisuudet päivittää osaamista esimerkiksi maksuttoman koulutuksen avulla.

Sosiaalinen turvaverkko ja koulutus paitsi mahdollistavat kaupan hyötyjen jakamisen tasaisemmin, ne ovat myös avain menestykseen kansainvälisessä kilpailussa.

Demokratia turvattava

Kauppasopimukset eivät saa rajoittaa demokraattista päätöksentekoa. Vaikka demokratia on itsessäänkin hyvin tärkeä arvo, sen sivuuttaminen syö helposti pohjaa myös globalisaatiokehitykseltä. Kansalaisten sivuuttaminen päätöksenteossa ja vaikutusmahdollisuuksien kaventaminen ovat omiaan aiheuttamaan vastareaktioita ja käpertymistä sisäänpäin kuten viimeaikainen kehitys maailmalla on osoittanut.

Kasvu ja vaikuttaminen -osasto
Patrizio Lainà

Kehittynyt sääntely on kilpailuvaltti

Valtioneuvoston selvityksessä ehdotetaan epäsuorasti sääntelyn vähentämistä, jotta digitaalinen ja muu innovatiivinen yritystoiminta ei siirry ulkomaille. Matala sääntelytaso ei välttämättä takaa helpompaa pääsyä kansainvälisille markkinoille vaan voi itse asiassa hidastaa sitä.

Kehittynyt sääntely-ympäristö mahdollistaa liiketoiminnan nopean skaalaamisen kansainväliselle tasolle, kun liiketoiminta on lähtökohtaisesti yhteensopivaa muiden maiden sääntelyn kanssa. Tästä syystä laadukkaaseen sääntelyyn on syytä panostaa jatkossakin.

Monenkeskisyyttä suosittava

Valtioneuvoston selvityksessä ehdotettu avoin ja sääntöpohjainen kauppajärjestelmä perustuen Maailman kauppajärjestö WTO:n monenkeskiseen sääntö- ja neuvottelukokonaisuuteen on kannatettava tie eteenpäin. Kahdenvälisissä sopimuksissa valvontaan ja riitojenratkaisuun liittyvä byrokratia kasvaa räjähdysmäisesti.

EU-tuomioistuimen Singapore-päätöksen seurauksena EU:n neuvottelemiin kauppasopimuksiin ei tultane jatkossa sisällyttämään investointeja eikä pääomanliikkeitä.

Tämän seurauksena Euroopan komissio ehdotti 13.9.2017 monenkeskisen investointituomioistuimen perustamista. Se on kannatettava tie eteenpäin, jos se mahdollistaa oikeuden hakemisen ja saamisen kattavasti eri osapuolille (ml. kansalaiset, yhteisöt ja ammattiliitot) pelkkien sijoittajien oikeuksien suojaamisen sijaan.

Strategiset toiminnot suojattava

Investointien suojaaminen nostetaan valtioneuvoston selvityksessä esiin ainoastaan osana sotilaallista varautumista. Euroopan komissio ehdotti 13.9.2017, että jatkossa investointien luvittaminen otettaisiin kattavammin käyttöön koskien erityisesti strategisia toimintoja kuten huipputeknologian kehittämistä. Vaikka EU:n ulkopuoliset investoinnit ovat lähtökohtaisesti tervetulleita, voisi investointien osalta kiinnittää enemmän huomiota myös strategisiin näkökohtiin pitkän aikavälin tuotantoedellytysten turvaamiseksi. On kuitenkin varottava, ettei luvittaminen turhaan vaikeuta investointeja.

Patrizio Lainà
Ekonomisti
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry